

Arbeidsprogrammet for EU- og EØS-saker 2026

Utenriksministerens forord

Når årets arbeidsprogram for EU- og EØS-saker publiseres, skjer det i en verden preget av konflikt, økonomiske svingninger og uforutsigbarhet. Som et lite land med en åpen økonomi påvirkes Norge av dette. Det blir viktigere å søke trygge og forutsigbare felleskap og sikre stabile rammebetingelser for næringsliv og forbrukere. For Norge finner vi dette i Europa og i samarbeidet med EU.

EØS-avtalen som sikrer Norge tilgang til EUs indre marked, er helt essensiell. Over 400 000 norske arbeidsplasser avhenger av den, og to tredjedeler av norsk eksport går til EU. Enhetlige konkurransevilkår i det indre marked gjennom EØS-avtalen er avgjørende for norsk næringsliv i en urolig verden med handelspolitiske spenninger.

Samtidig må vi erkjenne at det er blitt større forskjell på å være medlem av EU og å ikke være medlem av EU. Når den globale situasjonen blir mer krevende for EU, blir den også mer krevende for Norge. EØS-avtalen har vist seg å være robust og fleksibel, men den er ikke utviklet for den måten EU nå utvikler sin politikk på. Det indre marked er ikke lenger adskilt fra handels- og tollpolitikk, og den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken får innvirkning på stadig flere politikkområder. EØS-avtalen gir oss ikke direkte deltakelse i disse politikkområdene, og i motsetning til i mange andre programmer og fagfelt kan Norge heller ikke delta gjennom en tilleggsavtale.

Vi deler våre største utfordringer med EU. Russlands folkerettsstridige krig i Ukraina er en trussel for hele Europas sikkerhet, og vi samarbeider tett med EU om støtten til Ukraina, og om forsvar og sikkerhet i bred forstand, gjennom vår partnerskapsavtale. Klima- og naturkrisen vil i økende grad påvirke politikken og økonomien i årene som kommer. Norge og EU har inngått en grønn allianse, og har ambisiøse mål for klima og grønn omstilling. Samarbeidet er gjensidig verdifullt.

Arbeidsprogrammet for EU- og EØS-saker reflekterer at også EUs politikkutvikling har endret seg. Det fremmes store, sektorovergripende lovgivningspakker som inkluderer rettsakter som er klart EØS-relevante, og rettsakter som ikke er det, i tillegg til en rekke rettsakter som befinner seg i gråsonen. Dette gjør arbeidet med å vurdere rettsakter og å innlemme dem i EØS-avtalen mer krevende for Norge. Flere departementer må involveres, og de nye lovgivningspakkene reiser ofte prinsipielle problemstillinger knyttet til selvstyre og ressursforvaltning. Det er også en rekke initiativ og rettsakter som

ikke er EØS-relevante, som det likevel er ønskelig for Norge å være med på. Her er vi avhengige av at EU-statene ser seg tjent med å inkludere Norge, og regjeringen arbeider tett med EU og medlemsstatene for å sikre norsk deltakelse, blant annet ved å prioritere arbeidet med å redusere etterslepet.

Arbeidsprogrammet for EU- og EØS-saker 2026 gir en oversikt over regjeringens hovedprioriteringer og departementenes arbeid i perioden, for å ivareta norske interesser i møte med EUs politikktutforming.

Introduksjon: tverrgående tema på EUs agenda

Programsamarbeidet med EU

EU skal vedta et nytt langtidsbudsjett for 2028–2034, og nye programmer blir en del av budsjettet. Norges deltakelse i EU-programmer har vesentlig økonomisk, politisk og strategisk betydning for Norge. Det gir Norge og norske aktører tilgang til viktig kompetanse, nettverk, teknologi og infrastruktur. Deltakelse er også et virkemiddel for gjennomføring av nasjonal politikk på områder som forskning og innovasjon, konkurransekraft, sikkerhet og beredskap, helse, digitalisering, miljø og grønn omstilling mv. Fortsatt deltakelse i EU-programmer gis høy prioritet. Norge deltar i inneværende periode i en rekke av programmene som foreslås videreført, slik som f.eks. programmene for henholdsvis forskning og innovasjon, utdanning, opplæring, ungdom og idrett, digitalt samarbeid, romvirksomhet, sivil beredskap og det europeiske forsvarsfondet. Det er foreslått et nytt stort fond; det europeiske konkurranseevnefondet (EKF). Der inngår tolv eksisterende programmer. Norge deltar i ti av dem i inneværende periode, 2021–2027. Fondet skal gi støtte til prosjekter i næringsliv, kunnskapsmiljøer og infrastruktur innenfor områder av strategisk betydning for Unionen. Norge må også ta stilling til om det er aktuelt å delta i nye programmer, og i programmer der Norge ikke har deltatt i inneværende periode.

Sammen med de øvrige EØS/EFTA-statene arbeider regjeringen nå for å påvirke betingelsene for vår fremtidige deltakelse i EU-programmer. Norge må i februar 2027 melde tentativt til EU om hvilke programmer vi vil delta i. For å sikre koordinering og fremdrift har regjeringen har nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe for EUs programmer ledet av Utenriksdepartementet.

Europeiske preferansekriterier

Kommisjonen har i flere strategiske dokumenter signalisert innføring av europeiske preferansekriterier, blant annet innenfor forsvarsindustri, helseindustrien (legemidler), bilindustrien, grønn teknologi (clean tech), lavkarbonmaterialer og romvirksomhet. Disse

kriteriene innføres ofte ifm. Offentlige anskaffelser eller offentlige støtteordninger for de omtalte sektorene. Preferansekriteriene er noe ulikt utformet i de ulike forslagene; «Buy European», «EU Preference», «European Content», «European added value», «Made in EU», «Union Origin» og «EU Territory» er alle formuleringer benyttet i denne sammenheng. Hensikten er å styrke europeisk konkurransekraft, styrke verdikjedene, styrke beredskap i strategiske sektorer og ivareta EUs sikkerhet. Også i utkast til programrettsakter under langtidsbudsjettet er det bestemmelser om EU-preferanse.

Utgangspunktet i EØS-avtalen er at EU er forpliktet til ikke å diskriminere norske aktører, og at EØS/EFTA-statenes territorier sidestilles med EU-medlemsstatenes territorier. Regjeringen vil arbeide for at Norges rettigheter til medvirkning og deltakelse i samsvar med EØS-avtalen blir ivaretatt.

Forslagene om europeiske preferansekriterier omfatter både rettsakter som faller innenfor og utenfor EØS-avtalens virkeområde. Selv for rettsakter som faller utenfor EØS-avtalen, kan det likevel være i norsk interesse å delta i disse initiativene, og regjeringen jobber aktivt opp mot Kommisjonen og EUs medlemsstater for å unngå formuleringer av europeiske preferansekriterier som utelukker at ESØ/EFTA-landene kan omfattes.

Økonomisk sikkerhet

EU styrker sin innsats for økt økonomisk sikkerhet i møte med forstyrrelser i global handel. Innsatsen rettes inn mot prioriterte høyrisikoområder: redusere strategiske avhengigheter, sikre at EU har en ledende posisjon innenfor kritiske teknologier, arbeide for å gjøre det attraktivt og trygt å investere i EU, beskytte sensitiv informasjon og data, fremme en sterk europeisk forsvars- og romindustri og andre kritiske sektorer, og beskytte Europas kritiske infrastruktur. Målet er å redusere avhengigheter av land som kan utnytte slik avhengighet, forhindre at EUs innsats for å redusere risiko svekkes, samt avskrekke stater fra å utnytte avhengigheter i EU. EU vil benytte eksisterende verktøy mer strategisk, utvikle nye verktøy og arbeide nært med internasjonale partnere.

Omnibus: EUs forenklingsagenda

I sitt arbeid for et mer konkurransedyktig og attraktivt Europa har Kommisjonen lansert flere tiltak for å forenkle regelverk for næringslivet og redusere administrativt arbeid, ikke minst når det gjelder rapportering. Målet er å redusere den administrative byrden med minst 25 % for alle virksomheter, og med minst 35 % for små og mellomstore bedrifter.

I løpet av 2025 har Kommisjonen foreslått ti såkalte omnibuspakker som en del av EUs forenklingsagenda, og Kommisjonens arbeidsprogram fremhever ytterligere tre omnibuspakker for energiprodukter, skatt og for borgere («citizens»).

Kommisjonen ser også på sine retningslinjer for utforming av lovgivning (Better Regulation Guidelines), og har nylig gjennomført en høring for å vurdere mulighetene for mer effektiv og forholdsmessig regulering som er enklere og mer treffsikker.

Regjeringen er positive til Kommisjonens arbeid med regelforenkling for blant annet å redusere kostnadene og rapporteringsbyrden for næringslivet, ikke minst for små og mellomstore bedrifter. Arbeidet må balanseres mot hensynet til forbrukervern, miljø og andre viktige samfunnsmessige hensyn.

EØS midlene 2021–2028

EØS-midlene er et viktig verktøy i norsk europapolitikk for å bidra til å redusere økonomiske og sosiale forskjeller og fremme samarbeid mellom aktører i Norge og 15 av EUs medlemsstater. For finansieringsperioden 2021–2028 er det satt av 3,268 milliarder euro til målrettede tiltak for å fremme grønn omstilling, demokrati, rettsstat og menneskerettigheter, samt sosial inkludering og økt samfunnsmessig robusthet i mottakerlandene i EU.

For 2026 er det en målsetting å ferdigstille rammeavtaler (MOU) med samtlige mottakerland og å sikre en programutvikling i tråd med inngåtte rammeavtaler og regelverk, slik at midlene gjøres tilgjengelige for prosjektgjennomføring. I tillegg fortsetter arbeidet med å sørge for at fondene for sivilt samfunn kan gjennomføre åpne utlysninger, og sikre at prosjektsamarbeid kan starte. Det planlegges også for at fondet for sosial dialog kan lyse ut midler i 2026.

1 Bærekraftig velstand og konkurranseevne

Kommisjonen trekker frem den europeiske sosiale markedsøkonomien som Europas største fortrinn. Konkurranseevnen begrenses av strukturelle hindringer som må adresseres i året som kommer. Kommisjonen har som prioritet å realisere det fulle potensialet til det indre markedet innen 2028. Som medlem av det indre marked er dette også høyt prioritert av Norge.

EUs «femte frihet» for kunnskap og innovasjon

Deltakelse i **forsknings- og innovasjonsprogrammet Horisont Europa og utdanningsprogrammet Erasmus+** gir tilgang til ny kunnskap, teknologi, nettverk, markeder og infrastruktur. Sammen med nasjonale satsinger er deltakelsen i Horisont Europa og Erasmus+ viktig for å nå kunnskaps- og ungdomspolitiske mål. Samarbeidet

om utdanning, forskning og innovasjon har også betydning for samfunnet og økonomien. Behovet for styrke EUs konkurranseevne og sikkerhet, for å redusere sårbarheter og avhengigheter og for å tette kompetansegapet står sentralt i Kommisjonens forslag til neste Horisont Europa og Erasmus+. Dette er utfordringer vi deler med Europa, og der EU-programmene kan bidra til å finne løsninger. Norge deltar i dag fullt ut i begge disse programmene. Regjeringen vil i 2026 følge forhandlingene om neste Horisont Europa og Erasmus+ tett, og videreføre et aktivt påvirkningsarbeid slik at programmene blir mest mulig relevante for norske aktører.

Høsten 2026 legger Kommisjonen frem et forslag til en **rettsakt for Det europeiske forskningsområdet («ERA act»)**. Rettsakten skal bidra til å styrke europeisk konkurransekraft. Den vil inneholde bindende regler på områder som er viktige for å realisere et felles europeisk kunnskapsområde: nasjonale forpliktelser for finansiering av forskning, større samordning av investeringer, strategier og programmer mellom EU og medlemsstater og mellom medlemsstater samt forbedring av rammevilkår for forskning og forskere. Rettsakten innebærer et taktskifte, fra samarbeid basert på frivillighet til forpliktende samarbeid. Norge støtter europeisk samarbeid om rammebetingelser for forskning og innovasjon. Bindende regler bør utredes nøye og ikke lede til økt kompleksitet eller innføres på områder hvor det kan finnes bedre ikke-bindende alternativer. Likebehandling av EØS/EFTA-statene er viktig. Regjeringen vil følge utviklingen av rettsakten tett og gi innspill slik at norske interesser blir ivaretatt.

ERA-rettsakten skal virke sammen med forsknings- og innovasjonsprogrammet Horisont Europa og nye rettsakter om henholdsvis innovasjon, kvanteteknologi og bioteknologi som vil legges frem sommeren/høsten 2026.

Rettsakten på kvanteteknologi skal bidra til å realisere EUs kvantestrategi fra 2025 og EUs mål om å bli ledende på kvanteteknologi innen 2030. Tre områder får oppmerksomhet: Å koordinere forsknings- og innovasjonsinnsatsen i Europa; å øke næringslivets kapasitet og tette investeringsgapet; og å sikre forsyningskjeden. Norge er avhengig av internasjonalt samarbeid for å lykkes med våre ambisjoner innenfor kvanteteknologi, og samarbeidet med EU er sentralt da vi deler synet på viktigheten av et rammeverk for ansvarlig bruk av digitale teknologier. Regjeringen vil lansere en nasjonal strategi for kvanteteknologi i løpet av 2026, der nordisk og europeisk samarbeid inngår.

Rettsakten på bioteknologi introduserer et integrert rammeverk for å styrke Europas bioteknologiske kapasitet – fra forskning og kliniske studier til produksjon og strategiske investeringer i høyteknologiske løsninger. Regelverket omfatter blant annet betydelige forenklinger for klinisk utprøving, mer fleksible reguleringsløp for avanserte terapier og tiltak for å styrke Europas industrielle kapasitet og biosikkerhet. Bioteknologi-initiativene

er sentrale i arbeidet med å styrke Europas strategiske autonomi, og bidrar til at Europa i større grad kan utvikle og produsere egne medisinske mottiltak. Samtidig pågår en revisjon av regelverket for medisinsk utstyr, der Kommisjonen har signalisert målrettede forenklinger og modernisering av dagens regler for både medisinsk utstyr og medisinsk utstyr til in vitro-diagnostikk. Disse endringene skal både øke pasientsikkerheten og sikre at markedet er velfungerende, innovasjonsdrevet og motstandsdyktig, særlig når det gjelder tilgang til kritiske produkter. Forslaget kan bidra til styrket tilgang til medisinske mottiltak, noe som samsvarer med målene i Meld. St. 5 (2023–2024) En motstandsdyktig helseberedskap, hvor regjeringen vil sikre tilgangen gjennom norsk tilknytning til EUs styrkede helseberedskapssamarbeid.

Realisere det fulle potensialet i det indre markedet: Konkurranssevne og innovasjon

Kommisjonens forslag til en europeisk **rettsakt om innovasjon** er forventet fremlagt før sommeren 2026. Rettsakten er en del av EUs plan for å styrke europeisk konkurransevne, og er den første rettsakten på innovasjonsområdet i EU. Rettsakten skal bidra til å bedre rammebetingelsene for innovative oppstarts- og oppskaleringsbedrifter i EU, og vil bl.a. se på utfordringer med regelverk, markedsadgang og innovative anskaffelser, kommersialisering, tilgang til kapital og tilgang til infrastruktur for forskning og teknologi. Regjeringen følger arbeidet tett, bl.a. gjennom deltakelse i European Innovation Council Forum. Rettsakten vil ha tiltak på flere departementers ansvarsområder.

EUs retningslinjer for fusjonskontroll (merger guidelines) revideres med fokus på økt global konkurransekraft, digitalisering, innovasjon, bærekraft og globale markedsendringer, og for å sikre at regelverket fortsatt er relevant og effektivt i møte med nye markedsrealiteter og økonomiske utfordringer. En viktig bakgrunn er Draghi-rapporten om EUs konkurransekraft. Kommisjonens retningslinjer har stor betydning også for hvordan fusjoner vurderes i Norge. Nærings- og fiskeridepartementet utreder endringer i konkurranseloven på bakgrunn av anbefalinger fra det regjeringsnedsatte konkurranselovutvalget. Regjeringen følger Kommisjonens arbeide tett, og vil vurdere i hvilken grad endringer i Kommisjonens retningslinjer bør hensyntas i det pågående arbeidet med revidering av konkurranseloven.

EU skal foreslå **nytt anskaffelsesregelverk**. Formålet med nye regler er blant annet å bidra til at klimamål nås, og for å sikre motstandsdyktighet i kritiske verdikjeder samtidig som det arbeides med forenkling. Prosessen følges tett, og Norge har kommet med innspill til nytt regelverk i flere fora. Norge har blant annet pekt på behov for forenkling, økt digitalisering og viktigheten av at eventuelle krav og kriterier til sosial og miljømessig

bærekraft er effektive. Revisjonen av anskaffelsesregelverket er ventet å tydeliggjøre bruken av europeiske preferansekriterier i anskaffelsesprosesser, som kan bli førende for forståelsen av hva som utgjør «europeisk».

Av nye initiativer under **EUs Rene Industriplan** la Kommisjonen frem et lovforslag om industriutvikling i strategiske sektorer, **Industrial Accelerator Act**, i mars 2026.

Forslaget har som mål å sikre tilgang til grønne teknologier, raskere avkarbonisering i industrien og reduserte avhengigheter av tredjeland. Dette skal gjøres gjennom å ta i bruk nye virkemidler, slik som krav til europeisk produktopprinnelse og til lavkarboninnhold ifm. offentlige anskaffelser, og nye vilkår for utenlandske investeringer i utvalgte sektorer. Forslaget er omstridt, og flere medlemsstater tar til orde for å ikke innføre, eller nedtone, de av tiltakene som vurderes som proteksjonistiske. Lovforslaget inneholder også endringer i Net-Zero Industry Act. Regjeringen vil spille inn våre synspunkter på forslaget til EU-siden, basert bl.a. på høringsinnspill fra norske aktører.

EUs handlingsplan for kritiske råvarer, «RESourceEU», har som mål å gjøre EU mindre sårbar og mer selvforsynt på kritiske råvarer. Et av de viktigste tiltakene i planen er et nytt europeisk senter for kritiske råmaterialer i 2026 som skal samle kunnskap, overvåke verdikjeder, koordinere finansiering og organisere felles innkjøp og lagring av strategisk viktige råmaterialer. Regjeringen vil følge «RESourceEU»-planen og initiativene under denne, blant annet gjennom arbeidet med å innlemme CRMA og samarbeidet med EU innenfor rammen av industripartnerskapet.

Kommisjonen vil i løpet av 2026 lansere en **strategi for bærekraftig reiseliv**. Strategien har som mål å styrke bærekraften i sektoren ved å ta tak i overturisme, fremme miljøvennlige alternativer, forbedre digitale tjenester og legge til rette for grensekryssende reiser. Regjeringen følger arbeidet gjennom deltakelse i EUs rådgivende reiselivskomite (Tourism Advisory Committee).

I samråd med Nærings- og fiskeridepartementet har Norges forskningsråd sendt inn et faglig innspill til arbeidet med **«Advanced Materials Act»**. Rettsakten er planlagt fremlagt i 4. kvartal 2026. Den følger blant annet opp strategien «Advanced Materials for Industrial Leadership» fra 2024. Rettsakten har som mål å bidra til et mer effektivt forsknings- og innovasjonsøkosystem, økt produksjonskapasitet, sekularitet og strategisk autonomi for slike avanserte materialer i Europa. Rettsakten vil etter planen legges frem i form av en forordning, som skal støtte forsknings- og innovasjonsprosessen frem til produksjon og utplassering. Initiativet er tett forbundet med Ren Industri-plan. Regjeringen vil vurdere behovet for innspill til rettsakten når et utkast til rettsakt foreligger.

Energisamarbeid med EU

Norge er, og vil fortsette å være, en svært viktig nettoeksportør av olje og gass til Europa. Vårt kraftmarked har i flere tiår vært del av et felles nordisk marked som igjen er integrert i Europa.

EUs energipolitikk baseres på tre hovedmålsettinger; energisikkerhet, konkurransekraft og klima. EUs nåværende regelverk legger til grunn EUs mål om 55 % reduksjon i klimagassutslipp innen 2030, sammenliknet med 1990. I 2026 skal EU legge frem et **nytt rammeverk for energi- og klimapolitikk** i lys av EUs 2040-mål om 90 % reduksjon av klimagassutslipp. I den forbindelse vil de også oppdatere sitt **styringssystem for energi- og klimapolitikk**, «Governance Regulation».

Etter Russlands invasjon av Ukraina har EU forsterket sin innsats for diversifisering av kilder til gassimport, økt energieffektivisering og mer utbygging av ny fornybar energi. Et stabilt aktivitetsnivå på norsk sokkel og så høye leveranser som mulig er viktig for å styrke energiforsynings sikkerheten i Europa. I 2026 skal Kommisjonen legge frem forslag til *nytt regelverk for energisikkerhet i EU*.

Høye energipriser svekker konkurransekraften til europeisk industri. Å redusere energikostnadene er en sentral politisk prioritering, og EU har lagt frem flere initiativer som skal legge til rette for dette. I 2025 presenterte Kommisjonen en handlingsplan for å redusere energikostnader, med tiltak rettet mot industri, bedrifter og husholdninger. Som en del av arbeidet har Kommisjonen lagt frem en **nettpakke med tiltak for utbygging av nett, mellomlandsforbindelser og effektivisering av tillatelsesprosesser**; «Grids Package». Regjeringen har spilt inn til prosessen i EU, og vil følge arbeidet med nettpakken tett fremover.

EU ønsker å fremme bruken av fornybar og utslippsfri energi. Fornybardirektivet fra «ren energi-pakken» fra 2018 er innlemmet i EØS-avtalen. Direktivet ble revidert i EU i 2023. I 2026 vil et **nytt rammeverk for fornybar energi frem til 2040** legges frem av Kommisjonen. En pågående diskusjon i EU er om dette rammeverket også skal inkludere annen utslippsfri energi, som kjernekraft.

Energieffektivisering er en viktig politisk prioritet i EU og Norge. Sentrale regelverk knyttet til dette er energieffektiviseringsdirektivet, bygningsenergidirektivet, økodesignforordningen og rammeforordningen for energimerking. Energieffektiviseringsregelverket fra «ren energi-pakken» fra 2018 og 2019 er innlemmet i EØS-avtalen. I 2026 vil Kommisjonen legge frem et **nytt energieffektiviseringsrammeverk frem mot 2040**. Kommisjonen har også varslet at det skal komme en **pakke med forenklingsforslag for energieffektiviseringsregelverket for produkter** sommeren 2026.

Etablering av kommersiell fangst, transport og lagring av CO₂ er viktig for å nå målene i Parisavtalen. I 2026 skal Kommisjonen legge frem forslag til **regelverk knyttet til reguleringen av CO₂-infrastruktur**. Regjeringen følger arbeidet tett, og har kommet med innspill til Kommisjonens arbeid i utviklingen av det nye regelverket.

Regjeringen vil aktivt fremme norske interesser i utviklingen av et velfungerende nordisk og europeisk energimarked. Det er viktig at regelverket i EU fortsatt legger til rette for effektive markeder med høy forsyningssikkerhet, og kostnadseffektive og teknologinøytrale tilnærminger. Land har forskjellige energisystemer og energimiks, og regelverket må ha tilstrekkelig fleksibilitet for å imøtekomme dette.

Klima- og miljøsamarbeidet

Kommisjonen bygger videre på Europas grønne giv for å omstille Europa til en sirkulær, bærekraftig og ressurseffektiv økonomi med netto nullutslipp i 2050.

På tampen av 2025 ble EU enige om å lovfeste et nytt mål om å redusere klimagassutslipp med 90 % i 2040 sammenlignet med 1990. Arbeidet med å videreutvikle EUs klimapolitikk for perioden etter 2030 er allerede i gang. I 2026 skal det legges frem lovforslag om henholdsvis **endringer i klimakvotesystemet** (ETS), et nytt regelverk for å regulere det som i dag dekkes av innsatsfordelingsforordningen (ESR) og forordningen om skog- og arealbruk (LULUCF), samt **endringer i styringssystemet**. I lys av at EU nå åpner opp for at en andel av klimamålet for 2040 kan nås gjennom bruk av internasjonale kreditter under Parisavtalens artikkel 6, vil det nå også utvikles regelverk for dette på EU-nivå. Norge støtter aktivt og er fullt ut med i ETS, og regjeringen har som utgangspunkt at klimasamarbeidet på de øvrige områdene også skal videreføres etter 2030. Innretningen av det nye EU-regelverket vil legge viktige rammer for norsk klimapolitikk og regjeringen følger aktivt med på utviklingen i EU.

EUs karbongrensejusteringsmekanisme CBAM ble etablert for å unngå karbonlekkasje og bidra til å stimulere land utenfor EØS til å redusere sine utslipp. Regjeringen har som mål å innføre CBAM i Norge fra 1. januar 2027, og følger tett med på videreutviklingen av CBAM i EU. I desember 2025 ble det foreslått en endringsrettsakt som utvider listen med CBAM-varer til flere nedstrømsprodukter, inkluderer ytterligere tiltak for å forhindre omgåelse, endrer beregningen av utslipp fra energiproduksjon og foreslår en ny artikkel som midlertidig kan unnta sektorer eller varer fra regelverket. Det er viktig at CBAM fungerer etter hensikten, og regjeringen støtter arbeidet med å forbedre regelverket, men regjeringen er skeptisk til å inkludere mulighet for midlertidig unntak av sektorer eller varer fordi dette vil skape unødvendig usikkerhet for produsenter av CBAM-varer, både i og utenfor Europa, og kan undergrave regelverkets troverdighet.

Sirkulær økonomi står sentralt i omstillingen mot et konkurransekraftig Europa som optimaliserer bruken av begrensede ressurser og råvarer, reduserer klimagassutslipp og avfall, bidrar til lavere produksjonskostnader og reduserer avhengighet av import fra tredjeland. Det skal legges frem et **nytt regelverk om sirkulær økonomi** i 2026. Norge støtter tiltak som øker etterspørselen etter rene sekundære råmaterialer i den sirkulære økonomien. Dette innebærer også strengere regulering av helse- og miljøfarlige kjemikalier, slik at vi får giftfrie kretsløp. Det er samtidig viktig med tiltak som øker etterspørselen etter sirkulære løsninger som ombruk og reparasjon, og at regelverket gir rom for bruk av teknologi og innovasjon.

EØS-avtalen gjør Norge til del av verdens mest omfattende kjemikalierregelverk (REACH). Dette, sammen med flere felleseuropeiske kjemikalierregelverk, setter strenge krav til innholdet av miljøgifter og andre helse- og miljøfarlige stoffer i produktene vi bruker, og omfatter regulering av produksjon, omsetning og bruk av slike stoffer. Kommisjonen har varslet at det ikke vil legges frem en målrettet revisjon av REACH, som opprinnelig varslet. Norge har jobbet for en slik revisjon og forblir opptatt av at de farligste stoffene må reguleres raskere og at forenkling av regelverk ikke går på bekostning av helse og miljø. Norge er ett av fem europeiske land som står bak et forslag om å forby hele gruppen av «evighetskjemikalierne» PFAS (perfluorerte stoffer) i Europa. Norge skal fortsette å arbeide for at forbudet blir mest mulig omfattende og med færrest mulig unntak.

Kommisjonen har lagt frem en bredt anlagt forenklingsspakke for miljøregelverk som omfatter endringer i flere rettsakter knyttet til avfall, sirkulær økonomi og industri. Her foreslås også en forordning om raskere konsekvensvurderinger som, dersom den vedtas, antas å få stor praktisk betydning og vil kunne kreve endringer i blant annet plan- og bygningsloven. Det er også varslet en revisjon av vanndirektivet i 2026. Norge følger tett med på disse prosessene.

Spare- og investeringsunionen

Kommisjonen la 19. mars 2025 frem sin strategi for en **spare- og investeringsunion** – «A Strategy to Foster Citizens' Wealth and Economic Competitiveness in the EU». Spare- og investeringsunionen har som mål å bidra til at sparing mer effektivt kan kanaliseres til lønnsomme investeringer. Spare- og investeringsunionen er en fortsettelse av arbeidet med EUs kapitalmarkedsunion (CMU – Capital Markets Union), som det ble fastsatt handlingsplaner for i 2015 og 2020. Gjennom 2025 har Kommisjonen fulgt opp med flere regelverksforslag, anbefalinger og spesifikke strategier, blant annet i form av regler om verdipapirisering, supplerende pensjonsordninger, anbefaling om spare- og investeringskontoer og finansielle ferdigheter. Kommisjonen la i desember 2025 frem en omfattende markedsintegrasjonsspakke («Market Integration Package») med flere

regelverksforslag. Formålet med pakken er å styrke integrasjonen i de europeiske kapitalmarkedene, fjerne hindringer for grensekryssende virksomhet, fremme innovasjon og strømlinjeforme tilsynet med finansmarkedsaktører.

Generelt er regjeringen positiv til regler som vil innebære at kapitalmarkedene i Europa fungerer bedre og sikrer finansering til lønnsomme prosjekter på tvers av landegrensene og internt i Norge. Etter regjeringens syn er det viktig å opprettholde den rette balansen mellom europeiske og nasjonale løsninger og at det ved innlemmelse av regelverk alltid må finnes løsninger innenfor to-pilarstrukturen.

Skattelovgivning og EØS

Selv om EUs sekundærlovgivning om **harmonisering av skatteregler** ikke er en del av EØS-avtalen, danner EØS-avtalens bestemmelser om offentlig støtte og fri bevegelse rammer for hvordan norsk skattelovgivning kan utformes. Bestemmelsene om offentlig støtte er av særlig stor betydning for norske skatte- og avgiftsregler. I 2023 ble det rapportert inn støtte til ESA gitt gjennom skatte- og avgiftsordninger for om lag 3,9 milliarder euro. Det utgjør 70 % av all støtte som ble rapportert inn av Norge til ESA i 2023.

Sekundærlovgivningen på skatteområdet er også relevant, fordi den kan gi viktige avklaringer om forholdet mellom fri bevegelse og handlingsrommet for skatteregler som motvirker skatteomgåelse og ivaretar behovet for å beskytte skattefundamentet. Regjeringen følger derfor utviklingen av EU-EØS-retten tett på dette området, herunder arbeidet med å forenkle EUs skatteregelverk gjennom en såkalt omnibuspakke, og arbeider aktivt med å påvirke der det er naturlig.

Regjeringen støtter EUs innsats for å **motvirke skatteomgåelse og uthuling av skattegrunnlaget**, og vil følge med på arbeidet med revisjonen av **Anti-Tax Avoidance Directive (ATAD)**. Videre vil regjeringen følge med på utviklingen i EUs arbeid med OECD/G20s «Inclusive Frameworks» topilarløsning for skattlegging av store flernasjonale konsern.

Norge og EU har innledet **forhandlinger om en mulig avtale om administrativt samarbeid på direkte skatt-området**. En avtale kan blant annet gå ut på utveksling av informasjon og bistand til innkreving av skattekrav. Norge har i dag avtaler med de enkelte EU-medlemsstatene om administrativt samarbeid i skattesaker. En avtale med EU vil kunne gi et sterkere og bedre koordinert samarbeid. Norge vil kunne få tilgang til flere typer opplysninger og opplysninger av bedre kvalitet. Dette vil bidra til riktigere fastsetting av skatt.

Norge er ikke en del av **EUs tollunion**. Norske tollmyndigheter berøres likevel i stadig større grad av regelverk som tas inn i EØS-avtalen på ulike fagmyndigheters område. EU har de senere årene vedtatt en rekke rettsakter som stiller krav til varer som innføres fra tredjeland for omsetning mv. i det indre marked. Kravene er knyttet til produkters tilblivelse, egenskaper mv. Ved innførsel av varer til EU som er omfattet av de aktuelle rettsaktene, innebærer kravene verifisering av opplysninger om varene blant annet gjennom digitale produktpass, registre og sertifikater. Når slike regler blir tatt inn i EØS-avtalen, vil norske tollmyndigheter få tilsvarende oppgave som tollmyndighetene i EU med å kontrollere dokumentasjon for at varer som innføres fra tredjeland, oppfyller kravene.

Transportsektoren

EU har vedtatt de viktigste virkemidlene for å nå klimamålene i «klar for 55»-pakken. Flere av disse omfatter transport, og har virkemidler med sikte på klimanøytralitet i 2050. Gjennom EØS-avtalen vil disse virkemidlene føre til utslippsreduksjoner også i Norge. Den politiske situasjonen i EU tilsier et betydelig press for å nedjustere ambisjonene på transportområdet. Dette gjelder særlig **CO₂-utslippskravene for kjøretøy**, der det i den nye «bilpakken» fra desember 2025 foreslås å svekke CO₂-standardene for biler og varebiler. Norsk posisjon har vært at de vedtatte CO₂-standardene, med en utfasing av forbrenningsmotorer innen 2035, bør opprettholdes og gjennomføres. Regjeringen vil vurdere et aktivt medvirkningsarbeid for at ikke CO₂-utslippsstandardene svekkes.

I tråd med prioriteringene i Nasjonal transportplan vil regjeringen fremover arbeide for at EU utvikler virkemidler som gir **utslippsreduksjoner i luftfarten**. Regjeringen arbeider for å justere EU-regelverket slik at FOT-kontrakter i større grad kan bidra til å fremskynde null- og lavutslippsløsninger i luftfarten, og å bruke satsingen på hele Norge som internasjonalt testsenter for null- og lavutslippsluftfart til å understøtte regelverksutvikling for raskere utrulling av null- og lavutslippsløsninger, inkludert ny luftmobilitet. Den første testflygningen med el-fly ble gjennomført i august 2025, og neste testfase er under planlegging. Det er utarbeidet et norsk posisjonsnotat om varigheten av FOT-kontrakter som er videreformidlet til EU-systemet. Regjeringen benytter også Grønn allianse mellom Norge og EU for samarbeid og medvirkning, og arbeid med dette prioriteres.

Regjeringen støtter EUs mål om grønnere godstransport og mer miljøvennlige tunge kjøretøy, herunder forslaget til **endringsdirektiv om tillatte vektorer og dimensjoner i kommersiell veitransport**. Regjeringen vil samtidig jobbe for å bevare fleksibiliteten for å tillate grensekryssende transporter med vogntog med større vektorer og dimensjoner i Norden. Dette er viktig for å unngå negative konsekvenser for handel,

transportkostnader og utslipp av klimagasser, og vi har her felles interesser med våre nordiske naboland.

På jernbaneområdet jobber regjeringen aktivt for å fremme norske interesser og dele informasjon om velfungerende løsninger og om utfordringer knyttet til jernbanedrift under krevende klimatiske og geografiske forhold. Dette gjelder særlig for EUs pågående arbeid med å revidere reglene om sertifisering av lokomotivførere. Regjeringen har bidratt inn i EU-systemet med erfaringer fra den velfungerende norske ordningen med en sentral fagskole for lokomotivførerutdanningen.

Postsektoren

Det benyttes betydelige offentlige midler på posttjenester i Norge. EU-regler begrenser våre muligheter til å redusere disse kostnadene. Gjeldende postdirektiv oppfyller ikke lenger sin hensikt. Norge ønsker større fleksibilitet når det gjelder omfanget av og kvaliteten på leveringspliktige tjenester, og et postdirektiv som er tilpasset den digitale utviklingen. EU har igangsatt arbeidet med **revisjon av postregelverket**, og har varslet at et utkast vil være klart siste kvartal 2026. Regjeringen følger med på utviklingen og søker aktivt medvirkning for å sikre at nytt regelverk ivareta norske interesser. EØS/EFTA-kommentar er nylig lagt frem.

Digitalisering

Kommisjonen lanserte 19. november 2025 en **digital omnibuspakke**. Forslaget skal forenkle og modernisere EUs digitale regelverk, særlig når det gjelder data (men også personvern, KI og cybersikkerhet). Målet er å redusere byrder for bedrifter, øke innovasjon og gjøre regelverket mer konsistent. Forslaget innebærer en ny rettsakt, «Data Act», som samler flere eksisterende rettsakter på dataområdet. På dataområdet jobber regjeringen aktivt for å fremme norske interesser om deling og bruk av data. Dette gjelder særlig for EUs pågående arbeid med å revidere reglene om data, inkludert datadeling for viderebruk. Regjeringen følger derfor EUs arbeid med forenklingspakken.

I lys av den teknologiske utviklingen og den geopolitiske situasjonen er en banebrytende digital infrastruktur grunnleggende for Europas økonomi og samfunn. Kommisjonen presenterte 21. januar 2026 et forslag til forordningen «**Digital Networks Act**», som skal modernisere og harmonisere EUs regler om elektronisk kommunikasjon. Målet med forordningen er å styrke det indre marked for elektronisk kommunikasjon og øke konkurranseevnen til næringslivet samt bidra til en sikker og motstandsdyktig digital infrastruktur. En avansert og motstandsdyktig digital infrastruktur er avgjørende for innovasjon, konkurranseevne og digital handleevne. Regjeringen vil følge prosessen med Digital Networks Act, og vil bidra med innspill og fremme Norges posisjon etter behov.

Kommisjonen ventes å legge frem forslag til «Cloud and AI Development Act (CAIDA)» 27. mai, som del av en «tek-suverenitetspakke». Et av CAIDAS hovedformål skal være å tredoble EUs datasenterkapasitet, antakeligvis med raskere tillatelsesprosesser. Samtidig skal minimering av datasentres bruk av energi og vann være et viktig hensyn. Det andre hovedformålet gjelder EUs suverenitet innenfor skytjenester. Europeiske skytjenesteleverandørers andel av det europeiske markedet er i dag kun 15 %, ned fra ca. 30 % i 2017. Det ventes tiltak for å bygge en autonom og sikker skytjenestekapasitet, muligens gjennom aktiv bruk av regelverk for offentlige anskaffelser. DFD har sendt den norske datasenterstrategien til Kommisjonen til orientering, og vil følge forhandlingene om forslaget tett.

EUs medlemsstater arbeider nå for å kunne tilby en **digital identitetslommebok** med eID på høyt nivå til alle innbyggere innen utgangen av 2026. Lommeboken og den tilhørende eID-en skal kunne brukes på tvers av landegrenser i hele EØS-området, og skal gi innbyggerne trygg tilgang til digitale tjenester fra det offentlige. For å sikre at lommebøkene og den tilhørende eID-en kan brukes på tvers av landegrenser i EØS, utarbeides det en rekke gjennomføringsrettsakter av teknisk karakter. Det følger av digitaliseringsstrategien at regjeringen vil tilby norske borgere en digital lommebok innen 2030. Arbeidet pågår, og Norge deltar i flere arbeidsgrupper på EU-nivå der lommeboken er tema. Samarbeidet på EU-nivå er viktig for å lykkes med gjennomføring av både regelverket og de tekniske løsningene. I november 2025 la også Kommisjonen frem forslag til regulering av en digital lommebok for virksomheter.

Virksomhetslommeboken skal, etter forslaget, bygge på identitetslommeboken og være en tjeneste tilbudt i markedet. Den skal bidra til trygg deling av verifisert virksomhetsinformasjon, og Norge vil følge EUs arbeid med regelverket fremover.

2 En ny æra for europeisk forsvar og sikkerhet

Forsvarssamarbeid

Forsvarssamarbeidet i EU er i rask utvikling og tok en ny omdreining i 2025 gjennom EUs strategiske forsvarsinitiativ, Readiness 2030, som har som mål å vesentlig styrke EUs rolle på forsvarsområdet. EU er i ferd med å bli en viktigere aktør for norsk sikkerhet gjennom initiativer for styrket kapabilitetsutvikling, forskning og utvikling, forsvarsindustrielt samarbeid og felles innkjøp.

EU legger opp til en kraftig økning av sin satsing på rom og forsvar. Norsk deltakelse i dette samarbeidet vil styrke norsk forsvarsindustri og bidra til byrdefordeling innad i NATO. At norsk økonomisk støtte til økt produksjonskapasitet sees i sammenheng med EUs forsvarssamarbeid bidrar til en mer koordinert oppbygging av industribasen i

Europa. Gjennom etableringen av nye nasjonale virkemidler og deltakelse i EUs forsvarssamarbeid vil regjeringen bidra til å styrke norsk forsvarsindustris konkurranseevne. Regjeringen har besluttet at Norge skal søke deltakelse i EUs nye forsvarsindustriprogram (EDIP), og vil komme tilbake til Stortinget for å be om samtykke til deltakelse. Norsk deltakelse i EDIP vil kunne gi norsk forsvarsindustri muligheten til å søke økonomisk støtte fra EU til økt produksjonskapasitet som også bidrar til Ukrainas forsvarskamp. Norge deltar også i felles anskaffelser gjennom programmet Security Action for Europe (SAFE). Programmet bidrar til å stimulere etterspørselen etter europeisk forsvarsmateriell. De nasjonale ordningene og den europeiske deltakelsen skal innrettes slik at de bidrar til å levere på nasjonale og allierte behov.

Det har vært en rask utvikling i kapabilitetsutviklingsinitiativer etter at EUs «White Paper on Defence» definerte syv kritiske kapabilitetsgap, etterfulgt av «Defence Readiness Roadmap 2030» som definerte ni prioriterte kapabilitetsområder. Arbeidet med disse organiseres nå som kapabilitetskoalisjoner hvor Norge vil delta. Norge følger utviklingen tett, for å avdekke norske interesser i den videre utviklingen av «økosystemet» for forsvarsrelaterte initiativer i EU.

Norge har en administrativ avtale med «European Defence Agency (EDA)» som legger til rette for mulig deltakelse i EDA-aktiviteter. EDA har tatt initiativ til å fornye Norges administrative avtale. Gitt EDAs sentrale rolle i mange av kapabilitetsutviklingsinitiativene bør Norge arbeide for å tydeliggjøre sine interesser, og legge til rette for prosesser som ivaretar beslutninger om deltakelse og, i lys av dette, tilgang til EDAs styrende organer. Dette vil gi større synlighet «oppstrøms» for arbeidet i det europeiske forsvarsfondet (EDF), det permanente strukturerte samarbeidet (PESCO), kapabilitetskoalisjonene, m.m. Den nylig inngåtte samarbeidsavtalen om forsvar og sikkerhet mellom Norge og EU fra 2024 angir at et fordypet samarbeid gjennom EDA er ønsket og kan brukes som plattform for en slik posisjon.

Flere av de nye kapabilitetskoalisjonene søker å bruke **European Defence Projects of Common Interest** (EDPCI) som mekanisme for finansiering. Både **det europeiske forsvarsinvesteringsprogrammet** (EDIP), det europeiske forsvarsfondet (EDF) og en rekke andre EU-programmer vil bli innlemmet i det kommende europeiske **konkurranseevnepfondet** (EKF).

Det nye **konkurranseevnepfondet** (EKF) viderefører aktivitet fra en rekke av dagens EU-programmer. Den største relative økningen skjer innenfor politikkområdet forsvar og sikkerhet, men også en rekke andre politikkområder, som digitalisering, grønn omstilling, kapitaltilgang mv., samles nå i ett, meget stort fond. Et spesielt særtrekk er at sivile og militære formål skal sees i sammenheng, særlig der det er synergi mellom dem (flerbruksformål).

EUs romprogram er foreslått å bli en del av EKF. Regjeringen har besluttet at det skal arbeides for full deltakelse i romprogrammet. Nærings- og fiskeridepartementet leder arbeidet støttet bl.a. av Forsvarsdepartementet og Utenriksdepartementet. Endrede sikkerhetspolitiske rammer tilsier tettere og mer strukturert samarbeid mellom Norge og EU på strategiske områder, særlig innen romsektoren. Et utdypet partnerskap vil bidra til økt europeisk motstandskraft, konkurranseevne og sikkerhet i satellittbasert infrastruktur. Norske kapasiteter, herunder Andøya Spaceport, arktisk bredbånd og havovervåking, kan styrke europeisk tilgang til rommet og forbedre jordobservasjon og situasjonsforståelse i nordområdene. Denne tilnærmingen har til hensikt å ytterligere øke relevansen og nytten av norsk deltakelse i EUs romprogrammer også for forsvarssektoren. Det er en utfordring at det sannsynligvis vil være behov for flere separate avtaler med EU for å delta fullt ut. Dette kan være tidkrevende og komplekst, og vil kreve ressurser.

Kommisjonen fremmet sommeren 2025 forslag til revisjon av enkelte deler av **EUs forsvars- og sikkerhetsanskaffelsesdirektiv**. Bakgrunnen for forslaget er den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen Europa står overfor, som har ført til raskere og smidigere anskaffelsesprosesser. Forslaget til revisjonen er et av flere initiativ fra EU for å øke beredskapen og forsyningssikkerheten i Europa. For øvrig har Kommisjonen varslet en revisjon av direktivet som sådan. Arbeidet skal starte i løpet av 2026.

Militær mobilitet

Norge deltar i EUs prosjekt som videreutvikler evnen til militær mobilitet. Dette er ett av de mange titalls prosjektene i EUs «Permanent Structured Cooperation (PESCO)». Det er økt fokus i EU på militær mobilitet og sikkerhet og sårbarhet i infrastrukturen. Den sikkerhetspolitiske situasjonen gir grunnlag for nye transportpolitiske prioriteringer. Utvidelsen av NATO innebærer at øst-vest-forbindelsene i Norden må styrkes – særlig i nord. Fra norsk side følges dette blant annet opp gjennom Nasjonal Transportplan (NTP), i arbeidet med det transeuropeiske transportnettverket (TEN-T) samt i det nordiske beredskapssamarbeidet innen transportsektoren.

Kommisjonen la høsten 2025 frem et forslag til forordning om militær mobilitet som omfatter regulatoriske forhold, infrastruktur og transportkapasiteter. Forordningen skal bl.a. etablere et rammeverk for å samordne nasjonale prosedyrer og regler som legger til rette for effektiv grensekryssende militær mobilitet, og bidra til utvikling av flerbruks infrastruktur og transportkapasiteter. Det etableres også en ny krisemekanisme, «European Military Mobility Response (EMERS)», som i en krisesituasjon skal forenkle transport av militært personell og materiell i EU på kort varsel. Forslaget til forordning følges opp i flere departementer.

Det er i klar norsk interesse å delta i EUs arbeid med militær mobilitet. Regjeringen arbeider for at Norge, med utgangspunkt i EØS-avtalen, skal delta på så like vilkår som mulig som EUs medlemsstater i forordningen om militær mobilitet. Dette inkluderer både krisemekanismen EMERS, solidaritetspoolen for samordning av transport- og logistikkapasiteter, «Solidarity Pool», og komiteen «EU Military Mobility Transport Group».

Cybersikkerhet

EU har vedtatt flere rettsakter om cybersikkerhet som regjeringen følger opp. Forordning (EU) 2025/38 om tiltak for å styrke solidariteten og kapasiteten i Unionen, for å oppdage, forberede seg på og reagere på trusler og hendelser innen cybersikkerhet (cybersolidaritetsforordningen) er vurdert som EØS-relevant. Forordningen forutsetter etablering av såkalte «nasjonale cyberknutepunkter», som blant annet kan delta i «grensekryssende cyberknutepunkter», der flere nasjonale cyberknutepunkter samarbeider om deteksjon og overvåking av trusler. Norge har allerede besluttet deltakelse i et nordisk-baltisk cyberkonsortium, hvor Nasjonal sikkerhetsmyndighet er utpekt som nasjonalt cyberknutepunkt i Norge.

Den 20. januar presenterte Kommisjonen det de kaller en ny cybersikkerhetspakke. Pakken inneholder en revisjon av cybersikkerhetsforordningen. Revisjonen har som formål å gjøre EU i stand til å adressere stadig mer avanserte digitale og hybride trusler og angrep som kan forstyrre kritiske sektorer, som energi, transport og vann. Gjeldende forordning er inntatt i EØS-avtalen, og det er naturlig at også denne revisjonen vurderes inntatt.

Norge deltar i ENISA-samarbeidet, Det europeiske byrået for cybersikkerhet. ENISA er en viktig pådriver for å øke grunnsikringen i EU, primært gjennom å utforme felleseuropeiske prioriteringer og tiltak for å styrke den digitale sikkerheten. ENISA er en arena for informasjonsdeling og kompetanseutveksling, og gir Norge mulighet til å fremme norske synspunkter og påvirke beslutningsprosesser innen digital sikkerhet i EU.

Droner og mottiltak mot droner (sikkerhet, beredskap og luftfart)

Kommisjonen la 11. februar 2026 frem en handlingsplan om droner og sikring mot ondsinnet bruk av droner. Initiativet må ses i sammenheng med EUs økte vektlegging av sikkerhet, beredskap og beskyttelse av kritisk infrastruktur, samt utvikling av europeisk industri og teknologi.

Handlingsplanen følges opp gjennom både regelverksutvikling på luftfartsområdet og tiltak innen indre sikkerhet og forsvar. Regjeringen vil følge arbeidet tett og vurdere relevans og oppfølging av tiltak på sikkerhets- og beredskapsområdet i samordning mellom berørte departementer. Initiativet har betydelig sammenfall med regjeringens målsettinger i Meld. St. 15 (2024–2025) *Droner og ny luftmobilitet*. Regjeringen vil arbeide for å ivareta norske interesser i det videre arbeidet, inkludert legge til rette for samfunnsnyttig bruk av droner samtidig som ulovlig bruk og sikkerhetstrusler forebygges og motvirkes.

Styrke evnen til å fange opp og håndtere sikkerhetstruende økonomisk aktivitet

Trusselaktører bruker bevisst ulike økonomiske virkemidler for å få innpass i verdikjeder og det er viktig at myndighetene har mulighet til å fange opp dette og gjøre vurderinger av konsekvensene. I Meld. St. 9 (2024–2025) understrekes det at samarbeid med nære allierte, i NATO og med EU, er en viktig del av arbeidet som følges aktivt opp av regjeringen. EUs forordning om screening av utenlandske direkteinvesteringer er ikke del av EØS-samarbeidet, men oppkjøp og investeringer i en EØS/EFTA-stat vil kunne få konsekvenser for sikkerheten og den offentlige orden i en EU-medlemsstat, og omvendt.

Det er derfor behov for tett samarbeid med EU om håndteringen av slik sikkerhetstruende økonomisk aktivitet. EU-forordningen har vært gjenstand for en evaluering av Kommisjonen, og både evalueringen og en eventuell justering av regelverk fra EU-hold, er forventet i løpet av 2026 og følges tett fra norsk side.

Det er igangsatt et arbeid for å utarbeide et forslag til ny lov om kontroll av utenlandske investeringer. Loven skal bidra til å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser og til at Norge forblir et attraktivt land for utenlandske investeringer. Arbeidet ses i sammenheng med regelverksutvikling i EU på dette området og i nær dialog med nærstående land og EU.

Politisamarbeid

Kommisjonen arbeider med flere forslag til rettsakter som dreier seg om politisamarbeid og utveksling av informasjon mellom politimyndighetene i EU og i Europol. Det skal i løpet av 2026 fremmes et forslag om **revisjon av Europol-forordningen** og et forslag til **rettsakt om «Prüm International»** (samarbeid om bekjempelse av terrorisme, grenseoverskridende kriminalitet og illegal innvandring), som skal hjemle avtaler mellom EU og tredjeland om deltakelse i hele eller deler av Prüm II-samarbeidet. Regjeringen vil arbeide for at norsk politi skal ha best mulig samarbeidsmuligheter med Europol, med andre lands politimyndigheter i Europol og for

at EU skal legge til rette i «Prüm International»-rettsakten for at norsk politi skal kunne få best mulig tilknytning til «Prüm II»-samarbeidet.

Det ventes at EU vil legge frem forslag til ny forordning om Den europeiske grense- og kystvakten i høst, og at forslaget vil inneholde tiltak for ytterligere styrking av arbeidet med grensesikkerhet og retur av tredjelandsborgere uten lovlig opphold. Fra norsk side støtter vi en styrking av Frontex på analyse, grensekontroll og returfeltet, men vil fortsatt understreke nasjonalstatenes eget ansvar for å sikre yttergrensen.

Strafferettslig samarbeid

EUs strafferettslige samarbeid har utviklet seg betydelig de siste årene, og EU har over tid vedtatt en rekke nye rettslige instrumenter og utviklet digitale løsninger for trygg utveksling av informasjon i straffesaker. De nye instrumentene bidrar til en vesentlig effektivisering av samarbeidet mellom EU-landene i straffesaker. Regjeringen vil arbeide for å styrke det strafferettslige samarbeidet med EU, og for at norsk politi og påtalemyndighet skal ha like gode verktøy for sin straffesaksbehandling som politi og påtalemyndighet i EU-landene. Det anses svært viktig å få en tilgang til regelverket om tilgang til elektroniske bevis i straffesaker.

Europeisk migrasjonssamarbeid

Norge skal ta en aktiv rolle i det europeiske migrasjonssamarbeidet for å sikre en mer bærekraftig innvandring til Europa. Det europeiske asyl- og migrasjonsregelverket endres nå for å bli mer effektivt, og Norge prioriterer å gjennomføre de relevante regelverkene i **Pakten for migrasjon og asyl** innen fristen sommeren 2026. Dette innebærer en revisjon av Dublin-regelverket, fingeravtrykksystemet Eurodac, og innføring av en ny screening-ordning for migranter som kommer til Europa. Norge skal også starte forhandlinger om mulighet for å kunne bidra i EUs solidaritetsmekanisme, for frivillig å kunne bistå land som er under migrasjonspress.

Asyl- og migrasjonspolitikken både i Norge og EU forutsetter at vi har en effektiv returpolitikk for personer som befinner seg i Schengenområdet uten lovlig opphold. Norge har derfor aktivt støttet Kommisjonens forslag til **ny returforordning** om å gjøre regelverket enda mer effektivt. Vi støtter også at det utvikles **digitale retursystemer** som skal forenkle samhandlingen mellom medlemsstatene, slik at det enkelt kan fastslås om en utenlandsk borger har et returvedtak fra et av medlemsstatene, som innebærer at vedkommende skal forlate Schengenområdet.

I tillegg pågår diskusjoner i Europa om nye løsninger på asyl- og migrasjonsfeltet, altså nye måter å håndtere migrasjon på innenfor de rammene menneskerettighetene setter. Det vurderes bl.a. muligheter for å bredere og mer systematisk bruk av «trygge

tredjeland-konsepter», som dreier seg som å flytte hele eller deler av saksprosessen til tredjeland. Regjeringen er opptatt av å være med i diskusjonene og utviklingen rundt dette, selv om det er for tidlig å konkludere med hvilke løsninger som kan være aktuelle for Norge.

I lys av den geopolitiske situasjonen ønsker EU å videreutvikle den europeiske visumpolitikken for å styrke europeiske borgeres sikkerhet, beskytte integriteten til Schengens yttergrense, og for å sikre en harmonisert visumpolitikk på tvers av medlemsstatene. **EUs nye femårige visumstrategi** sammenfaller i stor grad med norske prioriteringer knyttet til sikkerhet, konkurransekraft og digitalisering. Norge skal ta en aktiv rolle for å sikre at utformingen av den europeiske visumpolitikken er i tråd med norske interesser om ivaretagelse av visuminstituttet og dets integritet.

EU vektlegger integrering som en nøkkel for å få til en fungerende migrasjonspolitik i Europa, og for å bygge samfunn med samhold og tillit. I 2026 lanserte EU den første **strategien for asyl- og migrasjonshåndtering**. En av de fem hovedprioriteringene er arbeids- og talentmobilitet, og å støtte bedre integrering i medlemsstater et virkemiddel som trekkes frem her. Som ledd i oppfølgingen av **Pakten for migrasjon og asyl** utarbeider alle EUs medlemsstater for første gang nasjonale integreringsstrategier, og integrering er inkludert i EU-rettsaktene om mottak og bosetting («Reception Conditions Directive» og «Qualifications Regulation»). Det er i Norges interesse å gi innspill til utviklingen, med en gradvis formalisering av integreringspolitikken i EU, og våre integreringspolitiske målsettinger samsvarer i stort med EUs hovedprioriteringer. Tematikken er horisontal og omfatter arbeid, utdanning, kompetanse og likestillingspolitikken. Norge prioriterer derfor deltakelse i EUs integreringsnettverk, og bidrar til styrket samarbeid om integrering i Europa gjennom EØS-midlene.

Beredskapssamarbeid med EU

Et nært samarbeid med EU om sikkerhet og beredskap er viktig for å styrke motstandsdyktigheten både i Norge og Europa. Regjeringen vil fortsette arbeidet med å sikre best mulig tilgang til initiativer under EUs beredskapsunionsstrategi. Dette er spesielt viktig for økt motstandsdyktighet, forsyningssikkerhet (herunder såkalt «stockpiling») i det indre marked, og nordisk totalforsvarsarbeid. Følgende initiativer er relevante for 2026:

- Det pågår forhandlinger om ny forordning om EUs ordning for sivil beredskap (UCPM), der Norge har vært et aktivt deltakerland over lang tid. Forslaget skal bidra til å styrke EUs evne til å forebygge, forberede seg på og håndtere stadig mer komplekse kriser.

- Beredskapsreservene ECPP («European Civil Protection Pool») og «rescEU» er i stadig utvikling i tråd med risikobildet og den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa. Norske myndigheter vil vurdere om det er aktuelt å melde inn flere kapasiteter i ECPP, herunder også vurdere nye utlysninger under rescEU i neste programperiode (MFF 2028-2034).
- Forsvarsdepartementet er sammen med Helse- og omsorgsdepartementet kodelegater i en nyopprettet teknisk arbeidsgruppe for sivilt-militært helseberedskapssamarbeid i EU under helsesikkerhetskomiteen. Forslag til et arbeidsprogram for 2026 er ventet utarbeidet med fokus på masseskade, medisinsk evakuering, helseinfrastruktur og helsepersonellmangel.

Styrkingen av det europeiske beredskapsarbeidet understøttes også gjennom prioriteringer i bruken av EØS-midlene, samt av arbeidet med å innlemme Internal Market Emergency and Resilience Act (IMERA) og Chips Act i norsk rett.

Medisinsk luftevakuering

Innenfor rammen av UCPM har Norge siden våren 2022 bidratt med medisinsk evakuering («medevac») av ukrainske pasienter til Norge. Siden august 2022 har Norge i tillegg tilbudt faste flyvninger til andre europeiske land for medisinsk evakuering av ukrainske pasienter. EU omtaler det norske transportbidraget som helt sentralt i europeisk Medevac-støtte til Ukraina. Norge står for over to tredjedeler av de medisinske evakueringene fra Ukraina. Norge bidrar også til «rescEU» med et ambulansejetfly for høyrisikosmittepasienter. Flyets bruksområde ble høsten 2024 utvidet til også å inkludere alvorlige brannskade- og CBRN-pasienter, og det jobbes nå for å utvide bruksområdet til også å omfatte ECMO-pasienter.

Norges fremtredende rolle innen medisinsk luftevakuering gir positiv oppmerksomhet, og viser frem Norge som en konstruktiv aktør som bidrar til å sikre europeiske samarbeidsløsninger for sikkerhet og beredskap. Per i dag er Norge alene om å tilby fast luftbåren medisinsk evakuering på vegne av andre europeiske land. Mange land har kapasitet for sykehusbehandling, men mangler egnede transportmuligheter. Norge har etter anmodning fra EU forpliktet seg til å tilby transportkapasitet for medisinsk evakuering til og med desember 2027. Regjeringen ønsker å legge til rette for å videreføre norske kapasiteter for medisinsk luftevakuering, eventuelt også andre typer kapasiteter når EU kommer med nye utlysninger. Helsesektoren har så langt donert over 100 tonn legemidler og vaksiner, i tillegg til betydelige mengder medisinsk utstyr, ambulanser og ambulansebusser til Ukraina. Donasjoner og kapasiteter fra Norge finansieres gjennom Nansen-programmet for Ukraina.

Helseberedskap

Covid-19-pandemien avdekket sårbarheter i Norges helseberedskap. EU er vår viktigste partner på helseberedskapsområdet, og det foreligger i dag ingen gode alternativer til den styrkede europeiske helseberedskapen som nå er etablert i EU, hverken gjennom selvforsyning, nordisk samarbeid eller i andre allianser. Regjeringen har derfor besluttet at Norge skal arbeide for full deltakelse i EUs styrkede helseberedskapssamarbeid på så like vilkår som EUs medlemsstater som mulig. Regjeringen forhandler derfor med EU med mål om tilknytning til EUs styrkede helseberedskapssamarbeid som ivaretar norsk helseberedskap så godt som mulig.

3 Støtte til mennesker og styrking av Europas sosiale modell

EUs kompetanseunion

EU og Norge er samstemte i synet på utdanning og kompetanse som viktige faktorer for å fremme konkurranseevne og beredskap. I mars 2025 lanserte Kommisjonen Kompetanseunionen med mål om en tettere kobling mellom utdannings-, opplærings- og arbeidslivspolitikken. Flere av initiativene fra **Kompetanseunionen** vil legges frem i 2026, inkludert et **nytt lovgivningsinitiativ for portabilitet av kompetanse**, samt en **utdanningspakke** med følgende initiativer:

- **European School Alliances and Basic Skills Support Scheme** som skal forbedre undervisning og læringsmiljø, sikre like muligheter til utdanning og styrke elevenes grunnleggende ferdigheter. I 2026 er det allerede planlagt pilottiltak i Erasmus+.
- **2030 Roadmap on the Future of Digital Education and skills** som skal fremme like muligheter til digital utdanning for alle og bygge et robust europeisk økosystem for digital utdanning som forbereder oss på fremtiden.
- **Teachers and Trainers Agenda** som skal gjøre læreryrket mer attraktivt ved å forbedre lærernes opplæring, arbeidsvilkår og karrieremuligheter.

Erasmus+-programmet er det viktigste verktøyet og utgjør selve bærebjelken i den europeiske kompetansesatsingen. Regjeringen vil i 2026 fortsette å følge arbeidet med Kompetanseunionen og utviklingen av de konkrete tiltakene, både innenfor og utenfor rammene av Erasmus+. Norge er positiv til et sterkere fokus på kompetanse i Erasmus+, men er opptatt av at programmet må bevare et hovedfokus på læring.

Veikart for kvalitetsjobber i EU og en lov om kvalitetsjobber

Kommisjonen har lansert **veikartet for kvalitetsjobber (Quality Jobs Roadmap)** som en del av sine politiske retningslinjer for 2024–2029, med mål om å styrke Europas konkurranseevne og velstand. Veikartet supplerer initiativer som konkurransekompasset, kompetanseunionen og pakten for ren industri. Felles for disse initiativene er at de understreker at kvalitetsjobber er nøkkelen til bærekraftig vekst og en sterk sosial modell.

I forlengelsen av veikartet vil Kommisjonen fremme en **rettsakt om kvalitetsjobber (Quality Jobs Act)** i 4. kvartal 2026. Rettsakten skal styrke tiltakene i veikartet, modernisere regelverket for arbeidstakerbeskyttelse og supplere med ikke-lovgivende initiativer. Det er gjennomført en første høringsrunde med arbeidslivets parter på europeisk nivå. Høringen fremhever fem sentrale utfordringer for dagens arbeidsliv:

- ansvarlig bruk av algoritmestyring og kunstig intelligens,
- bedre helse og sikkerhet i en tid med økende fjernarbeid,
- regulering (begrensning) av underleverandører for å hindre misbruk,
- en rettferdig grønn og digital omstilling, samt
- styrket håndheving og sosial dialog for å bekjempe svart arbeid og sikre rettigheter.

Det forventes at forslaget, når det kommer, vil berøre temaer som er sentrale i regjeringens plan for Norge (2025–29), delmålet Trygghet for arbeids- og næringslivet. Det har særlig en side til regjeringens målsetting om å styrke det organiserte arbeidslivet og den sosiale dialogen, styrke innsatsen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet og bedre rettighetene for personer som jobber via digitale plattformer, bl.a. ved å gjennomføre direktiv (EU) 2024/2831 (plattformdirektivet). Regjeringen følger saken tett.

Pakke for rettferdig arbeidskraftmobilitet

Kommisjonen har varslet en **pakke for rettferdig arbeidsmobilitet (Fair Labour Mobility)** i tredje kvartal 2026. Pakken skal bidra til å modernisere, forenkle og digitalisere regelverket for trygdekoordinering og arbeidsmobilitet i EU. Pakken skal gjøre det lettere å få godkjent kvalifikasjoner og kompetanse på tvers av landegrensene, slik at fri bevegelse støttes bedre. Videre tar den sikte på å styrke håndhevingen av regelverket gjennom en mer robust europeisk arbeidsmarkedsmyndighet (ELA), tydeliggjøre mobilitetsrettigheter i EU-retten, styrke EUs strategiske autonomi og bidra til å motvirke mangel på kompetanse og arbeidskraft.

- **ESSPASS (The European Social Security Pass)** er et EU-initiativ som er ment å gjøre det lettere for personer å utøve trygderettighetene sine hvis de reiser til eller arbeider i en annen EØS-stat. Forslaget om et europeisk trygdekort er en del av handlingsplanen for gjennomføring av den sosiale søyle, og målet er å få en digital løsning for å be om og å motta verifiserte rettighetsdokumenter. I utgangspunktet er dette positivt for Norge, men informasjonen om tiltaket er per nå på et overordnet nivå og en grundigere vurdering må avvente til senere. Kommisjonen igangsatte en offentlig høring 22. januar 2026 med frist 16. april 2026.
- **Revisjon av mandatet til ELA:** Kommisjonen gjennomførte i desember 2025 en høring særlig rettet mot organer i medlemsstatene som arbeider med ELA og arbeidsmobilitet om en mulig revisjon av mandatet til ELA (forordning (EU) 2019/1149). Arbeids- og inkluderingsdepartementet har gitt innspill i høringen. Norges hovedbudskap er at ELA sin rolle også i fortsettelsen bør være å legge til rette for samarbeid over landegrensene med mål om «fair labour mobility», og at det er potensiale for å videreutvikle ELA innenfor den gjeldende forordningen. Norge støtter ikke en utvidelse av ELA sitt mandat eller oppgaver på en måte som svekker det nasjonale handlingsrommet til å treffe tiltak mot a-krim og sosial dumping, eller som reduserer partenes autonomi. Det er også fremhevet at revisjonen ikke må lede til myndighetsoverføring. Regjeringen vil følge denne saken tett i fortsettelsen.
- **Nytt lovgivningsinitiativ for portabilitet av kompetanse:** Initiativet har som mål å legge bedre til rette for mobilitet blant kvalifiserte arbeidstakere, og sikre at deres ferdigheter, kompetanse og erfaring blir anerkjent i hele Europa. Dette initiativet inngår i Kompetanseunionen, som også preger Kommisjonens utdanningspakke høsten 2026. Regjeringen vil følge utviklingen før initiativet om portabilitet av kompetanse legges frem til høsten.

Forslag om endringer i trygdeforordningen

Kommisjonen la i desember 2016 frem forslag til endringer i forordningen om trygdekoordinering. Forslaget har vært til behandling i Rådet/Europaparlamentet siden 2017 uten at man har kommet til enighet om hele forslaget. Man hadde kommet til enighet om nye bestemmelser om foreldrepenger, slik at disse skulle anses som en individuell rettighet. Dette er en løsning som er ønskelig for Norge. I trilogmøtet 22. april 2026 ble det oppnådd en foreløpig enighet om revisjon av trygdeforordningen, herunder blant annet arbeidsløshetsytelser og forhåndsvarsling før utsending av arbeidstakere. Den foreløpige avtalen er godkjent av Rådet og Europaparlamentet, men må formelt vedtas.

Et bærekraftig legemiddelmarked som sikrer tilgang

Legemiddelfeltet er totalharmonisert i Europa, og Norge er en fullintegrert del av legemiddelsamarbeidet i EU. **Legemiddelregelverket** etablerer systemene som avgjør hvor attraktivt det er for industrien å etablere seg i Europa, og er fundamentet for konkurranseevnen til den europeiske legemiddelindustrien. En reform av EUs legemiddelregelverk ble vedtatt i desember 2025. Dette utgjør den mest omfattende moderniseringen av europeisk legemiddelovgivning på over tjue år, og har som overordnet mål å styrke tilgangen til trygge, effektive og rimelige legemidler i hele Europa. Regelverket legger til rette for økt forsyningssikkerhet, bedre insentiver til innovasjon, forenklede regulatoriske prosesser og betydelig styrket kriseberedskap gjennom en mer koordinert europeisk tilnærming. Dette vil være av særlig betydning for mindre markeder som Norge, hvor parallelle lanseringer, raskere godkjenninger og felles europeiske tiltak mot legemiddelmangel bidrar til større forutsigbarhet og bedre tilgang for pasientene.

Legemiddelmangel har over tid vært en utfordring både i Norge og internasjonalt. Som følge av dette har forsyningssikkerhet for legemidler fått oppmerksomhet, og arbeidet med legemiddelberedskap har blitt intensivert gjennom vedtakelsen av nytt legemiddelregelverk samt EUs arbeid om styrket samarbeid ved alvorlige grensekryssende helsetrusler i Europa. Som et ledd i dette arbeidet er «European Medicines Agency (EMA)» gitt et helt nytt mandat innenfor helseberedskapen. EMA har fått ansvar for å **overvåke forsyningssikkerheten** og bistå med råd og veiledning for å unngå og løse mangelsituasjoner. EMA har aldri hatt en slik rolle tidligere. Videre pågår arbeid med forslaget til «Critical Medicines Act (CMA)». CMA er EUs nye rammeverk for å redusere strategiske avhengigheter, styrke europeisk produksjonskapasitet og sikre tilgang til kritiske legemidler gjennom blant annet strategiske prosjekter, forbedrede innkjøpsmekanismer og økt koordinering på EU-nivå av risiko og beredskap. Det nye legemiddelregelverket og CMA utfyller hverandre, og representerer samlet en helhetlig innsats for bedre tilgang og robusthet i legemiddelmarkedet både i normale situasjoner og i kriser.

Bolig- og bygningspolitikk

Kommisjonen har boligpolitikk som en høy prioritet på agendaen. I 2026 vil det blir lagt frem et lovforslag om en Affordable Housing Act, som også ventes å inneholde regler om korttidsutleie, og et utvidet samarbeid som heter European Housing Alliance. Kommunal- og distriktsdepartementet ga innspill til Kommisjonens innledende høring til Affordable Housing Act i april 2026. For å få opp tempoet i boligbyggingen vil EU i 2027 legge frem en bygg- og anleggslov (construction services act), samt en forenklingsspakke (omnibus) for boligpolitikk. Forenklingsspakken vil gå igjennom all lovgiving som påvirker

boligsektoren, hvor målet vil være å fjerne unødvendige administrative prosedyrer, muliggjøre økt renovering og raskere godkjenningprosesser.

Regjeringen ser på hvordan EUs forenklingsarbeid kan bidra til effektive prosesser og boligbygging i Norge, særlig relatert til målet om å legge til rette for at de kan settes i gang bygging av 130 000 nye boliger innen 2030. EUs pågående tiltak vurderes som relevant opp mot arbeidet med å digitalisere og effektivisere plan- og byggesaksprosessene, forenkle og modernisere byggereglene for å redusere byggekostnader og gjøre det mulig å bygge raskere, og fortsette utbyggingen av studentboliger. Regjeringen jobber derfor aktivt med å følge utviklingen i EUs boligpolitikk og prioriterer å være med på de arenaer hvor Norge har mulighet til å gi innspill og påvirke regelutviklingen.

Trygghet for barn og unge

Barne- og familiedepartementet deltar i EUs nettverk for barns rettigheter, en god arena for å bli oppdatert på EU-medlemsstatenes arbeid, EUs strategi for barns rettigheter. I nettverket utveksles kunnskap og erfaringer på politikkområder som berører vold, barns digitale liv, medvirkning og inkludering. **Den europeiske barnegarantien** skal styrkes i 2026, herunder innsatsen for å bekjempe barnefattigdom.

Regjeringen er opptatt av å beskytte barn og unge på nett, og vil blant annet innføre aldersgrense for sosiale medier. Vi arbeider inn mot andre europeiske land for å sikre beskyttelse av barn og unge på nett, og samarbeider med andre land som ønsker å innføre aldersgrense for sosiale medier.

Barne- og familieministeren har opprettet kontakt med sine kolleger i nordiske land som har ansvar for barns digitale liv, og vil invitere til videre samarbeid. Det vil gjelde særlig aldersgrense for sosiale medier og forebygging av at barn rekrutteres til kriminalitet gjennom sosiale medier. **Forordning om digitale tjenester** påvirker det nasjonale handlingsrommet, og implementering av forordningen og andre EØS-staters vurdering av handlingsrommet er relevant for Norge.

EU lanserte i februar 2026 en **handlingsplan mot nettmobbing** som har som mål å beskytte den psykiske helsen til barn og ungdom i en digital hverdag. Barn og unges mentale helse i den digitale tidsalderen er en bekymring og prioritet i EU. Regjeringen er også opptatt av å sikre barna våre en trygg digital oppvekst og god mental helse, og vil følge med på utviklingen på dette feltet i EU.

4 Opprettholdelse av vår livskvalitet: mattrygghet, vann og natur

Mattrygghet og veterinære bestemmelser

Regelverket på matområdet er i all hovedsak omfattet av EØS-avtalen, mens handelspolitikk overfor tredjeland, landbrukspolitikken og fiskeripolitikken faller utenfor EØS-avtalen. Mat-, fôr- og veterinærområdet er de rettsområdene med flest EØS-relevante rettsakter. Regjeringen har fokus på både landdyr- og sjømatproduksjon i EØS-arbeidet.

I 2026 prioriterer EU å styrke konkurransekraft og robusthet i mat- og landbrukssektoren gjennom omfattende forenkling av regelverk, økt støtte til innovasjon og klimatilpasning, samtidig som bærekraft, sirkulær økonomi, vann- og ressurseffektivitet og økonomisk bærekraft for bønder fortsatt står sentralt. Den grønne omstillingen fortsetter, og flere nye sektorovergripende regelverk er på trappene.

Kommisjonen vil komme med forslag om å **evaluere regelverket på dyrehelseområdet og utvikle nytt regelverk for velferd under transport av dyr (vedlegg III nr. 24)**. Flere rettsakter skal samles, regelverket skal forenkles og bli lettere å anvende, samtidig som ansvaret for hold av dyr skal bli tydeligere. Fra Norges side er det blant annet viktig at hensynet til fiskens biologi ivaretas i alle regelverksprosesser som omhandler helse eller velferd for dyr og husdyr generelt. Norge har betydelig kunnskap og erfaring på dette området, og bør delta aktivt i relevante diskusjoner der det lar seg gjøre. Det skal også legges frem **en strategi for husdyrsektoren**, med mål om å styrke blant annet bærekraften og robustheten i husdyrproduksjon. Strategien vil inneholde elementer knyttet til dyrevelferd, og vil ta for seg miljømessige, helsemessige og etiske utfordringer.

Samtidig pågår det også andre relevante arbeider i EU både på landbruks- og sjømatområdet som i seg selv ikke anses som EØS-relevante, men som kan resultere i regelverk som enten helt eller delvis er innenfor EØS-avtalens virkeområde. Som eksempler fra Kommisjonens arbeidsprogram for 2026 nevnes **«Vision 2040 for fisheries and aquaculture»**, **«Vision for agriculture and food»** og **«Evaluation of the common fisheries policy Regulation»**.

Kommisjonen jobber også med å **forenkle regelverk på blant annet matområdet** gjennom Omnibus-prosjektet som er en omfattende forenklingsspakke. Kommisjonen har foreslått forenklinger i regelverket for plantevernmidler, gjødselvarer og fôr. Forenklingene har som formål å lette den administrative rapporteringsbyrden og styrke konkurranseevnen for næringslivet, samtidig som det opprettholdes et høyt

beskyttelsesnivå for helse og miljø. Kommisjonen er også i gang med en rekke forenklingsinitiativer, herunder et arbeid for å forenkle reguleringer og prosedyrer for hele matområdet. Norske matmyndigheter har og vil spille en aktiv rolle inn i dette arbeidet.

Vannsikkerhet

Innenfor vannsikkerhet skriver Kommisjonen at den vil fortsette implementeringen av strategien for vannmotstandskraft (Water Resilience Strategy) med en digital handlingsplan (Digital Action Plan) og en plattform for vannmotstandskraft (Water Resilience Platform) for å mobilisere alle aktører, drive vanneffektivitet og styrke konkurranseevnen. Regjeringen vil legge til rette for norsk medvirkning.

Arbeidet med EUs havpakt

Norge har et omfattende samarbeid med EU om forskning på havmiljø og havteknologi gjennom bl.a. Horisont Europa og deltakelse i europeisk havobservasjonsinfrastruktur. Norge deltar også i programkomiteer på lik linje med medlemsstatene og som observatør med talerett i flere av medlemsstatenes ekspertgrupper. Deltakelse er prioritert. I 2026 følger EU opp den samlede fremstillingen av havpolitikken – Havpakten – som ble lagt frem i Nice i juni 2025. Fiskeri- og havminister Sivertsen Næss har formidlet norsk støtte til EUs havpakt. Norge har også levert innspill til enkeltsatsinger under havpakten i ekspertgrupper. Oppfølgingen tar form av lovarbeid og en rekke initiativer. Et sentralt punkt i pakten er etablering av en «Ocean Act», en havrettsakt som skal sammenfatte og revidere relevante direktiver og harmonisere målene for EUs havpolitikk. Selve havrettsaktens eventuelle EØS-relevans vil bli vurdert på vanlig måte når den er fremlagt og vedtatt. Havpakten varsler imidlertid også meldinger og strategier på en rekke områder som er relevante for norsk havpolitikk, bl.a. havobservasjon, havforskning og dumpet ammunisjon. De første innspillsrundene er blitt gjennomført i tidlig i 2026. Regjeringen leverer løpende innspill til disse initiativene.

5 Opprettholdelse av demokratiet, rettsstatsprinsippet og beskyttelse av våre verdier

Forbrukervern

Kommisjonen har varslet at det vil legges frem et forslag til en *Digital Fairness Act* i fjerde kvartal 2026. Forslaget skal tette hull i forbrukerbeskyttelsen i den digitale sfæren. Samtidig er det et uttalt mål å håndtere uklart regelverk og fragmenterte markeder som er utfordringer for næringslivet.

Norge har særlig prioritert å arbeide for at «Digital Fairness Act» skal styrke barns forbrukervern i digitale medier. Norske innspill har blant annet tatt til orde for at barn ikke skal bli manipulert til å bruke tid eller penger i apper og digitale tjenester.

Regjeringen vil følge arbeidet med «Digital Fairness Act» tett, og vurderer ytterligere innspill både overfor Kommisjonen og medlemsstatene i forkant av fremleggelse, og deretter innspill til behandlingen av forslaget i EU-institusjonene. Hensiktsmessig regulering på europeisk nivå er avgjørende for nødvendig styrking av barns forbrukervern i digitale medier, da mange av utfordringene for barns forbrukervern i digitale medier ikke effektivt kan løses med lovgivning i enkeltland.

En annen viktig forbrukersak er **revisjonen av forordningen om samarbeid mellom myndighetene som fører tilsyn med og håndhever forbrukervernregelverket**. I EUs «2030 Consumer Agenda and action plan for consumer in the single market» er det varslet at det vil bli lagt frem et forslag i fjerde kvartal 2026. Bakgrunnen for revisjonen er behovet for mer effektiv og hurtig håndheving, særlig i møte med tek-gigantene.

Regjeringen følger disse sakene nøye, blant annet gjennom nordisk samarbeid og deltakelse i ulike fora, som «Consumer Policy Network» og EFTAs arbeidsgruppe for forbrukerspørsmål. Forslagene vil ventelig også være tema på EUs uformelle forbrukerministtermøte i Dublin i november.

Kultur

Kulturelle rettigheter er menneskerettigheter og sentrale for et velfungerende demokrati. Norge har deltatt aktivt i EU-tiltak på kulturfeltet siden starten, særlig gjennom **Kreativt Europa-programmet** (2021–2027). Et godt rammeverk for kultur er viktig både for sektoren og for demokrati og sikkerhet i Europa. EU lanserte i november 2025 et strategisk og fremtidsrettet rammeverk for kulturpolitikken – **EUs kulturkompass**. Kulturkompasset skal styrke kulturens rolle i samfunnsutviklingen og bidra til å fremme demokratiske verdier som ytringsfrihet. EU og Norge anerkjenner i denne sammenheng kulturens egenverdi og dens rolle i å fremme demokratiske verdier som inkludering, mangfold, likestilling og aktiv samfunnsdeltakelse.

Rettigheter, likestilling og ikke-diskriminering

Kommisjonen, Europaparlamentet og ledende EU-medlemsstater har samlet seg om flere tiltak for å imøtegå den negative utviklingen når det gjelder diskriminering av og vold mot sårbare grupper og minoriteter. Å sikre grunnleggende rettigheter, likestilling og ikke-diskriminering på grunnlag av kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering (LHBTIQ), funksjonsevne og alder er prioriterte innsatsområder, og legges til grunn for

Kommisjonens arbeidsprogram for 2026, EUs strategier og EUs flerårige programsamarbeid.

Kommisjonens introduserer i sitt arbeidsprogram for 2026 to nye flaggskip-initiativer: **EUs nye likestillingsstrategi 2026–2030** og en **strategi for styrking av rettighetene for personer med nedsatt funksjonsevne 2026–2030**. Disse komplementerer EU LGBTIQ+-strategi 2026–2030 og EUs antirasismestrategi 2026–2030, og reflekterer samtidig norske prioriteringer og nasjonale handlingsplaner for likestilling og ikke-diskriminering.

Likestilling og ikke-diskriminering basert på kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering og etnisk bakgrunn skal innlemmes i alle politikkområder (Equality Mainstreaming). EØS-relevante rettsakter og programsamarbeid vil støtte opp om EUs strategier og handlingsplaner.

Norge medvirker til politikk og regelutvikling for rettigheter, likestilling og ikke-diskriminering i EØS, gjennom deltakelse i Kommisjonens rådgivende komité for likestilling mellom kvinner og menn, EUs høynivågruppe for ikke-diskriminering og mangfold og ledelse av EFTAs arbeidsgruppe for likestilling, ikke-diskriminering og familiepolitikk. Utveksling av informasjon, erfaringer og kunnskapsgrunnlag står sentralt i dette arbeidet.

Medier, mediefrihet og mediemangfold

En grunnleggende forutsetning for demokratiet i Europa er uavhengige og frie medier. EU har i de siste årene økt sine aktiviteter på mediefeltet og tilgrensende områder. Formålet er blant annet å styrke kritisk medieforståelse, bekjempe desinformasjon og sikre mediefrihet og mediemangfold. Forordningen om digitale tjenester, **Digital Services Act (DSA)**, pålegger store internettplattformer og søkemotorer å identifisere og motvirke systemiske risikoer, inkludert de negative effektene tjenestene kan ha på ytringsfrihet, pressefrihet og den offentlige samtalen, herunder spredning av desinformasjon. Et annet viktig initiativ er EUs mediefrihetsforordning, «European Media Freedom Act (EMFA)», som har som mål å sikre mediemangfold og medienes uavhengighet i Europa. Forordningen om politisk reklame skal gjennom felles krav til åpenhet og merking av politisk reklame styrke demokratiet ved å gjøre det tydelig hvem som står bak reklamen og hvorfor mottakeren får se den. Regjeringen vil sørge for en kraftfull oppfølging som utnytter mulighetene disse nye verktøyene gir.

AgoraEU EUs flerårige samarbeidsprogram for kultur, media, likestilling og demokrati (2028–2034)

Kommisjonen fremsatte juli 2025 forslag om opprettelse av **AgoraEU-programmet for perioden 2028–2034**. Programmet er en sammenslåing av EUs nåværende kultur og medieprogram Kreativt Europa og EUs flerårige samarbeidsprogram for medborgerskap, likestilling, rettigheter og verdier (CERV), men med økt søkelys på å styrke mediemangfold, medienes uavhengighet og sivilsamfunnets rolle samt å bekjempe desinformasjon. Programforslaget er oppdelt i tre innsatsområder: 1). Et Kreativt Europa – Kultur 2) Media+ og 3) Demokrati, medborgere, likestilling, rettigheter og verdier. Utover dette legger programmet opp til prioriteringer og aktiviteter på tvers av de tre innsatsområdene.

6 Et globalt Europa

Global helserobusthet

EU har meldt at de vil lansere et **initiativ for global helserobusthet** for å sørge for gode verktøy og mekanismer for rask reaksjon på mulige helsetrusler. Regjeringen er også opptatt av dette og vil følge utviklingen på dette feltet i EU.

Støtte til Ukraina

Å sikre Ukrainas evne til å fortsette motstandskampen mot Russland er en hovedprioritering for Norge. Dette fordrer effektivt internasjonalt samarbeid. EU er en nøkkelaktør i dette bildet. Regjeringen vil fortsette det gode samarbeidet med EU og europeiske allierte. Norge har forpliktet seg til å støtte Ukraina med til sammen 274,5 milliarder kroner gjennom Nansen-programmet i perioden 2023–2030. Norge gir i 2026 15 milliarder kroner i sivil og humanitær støtte til Ukraina og Moldova gjennom Nansen-programmet. Energisikkerhet, driftsstøtte til ukrainske myndigheter og humanitær bistand, samt støtte til næringsutvikling, er de viktigste prioriteringene for Norges støtte til Ukraina.

«Ukraine Facility» er EUs sentrale instrument for støtte til Ukraina. Mekanismen trådte i kraft 1. mars 2024 med et budsjett på opptil 50 milliarder euro i tilskudd og lån i perioden 2024–2027. Norge har bidratt med 1 milliard (77 millioner euro) til gasskjøp gjennom «Ukraine Facility». Norge tar også del i »Ukraine Donor Platform (UDP)», som ble etablert for giverlandskoordinering.